

Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca
Școala doctorală „ISTORIE. CIVILIZAȚIE. CULTURĂ”
Domeniul: Istorie
Ciclu de studii: studii doctorale
Informații generale despre curs, seminar, lucrare practică sau laborator

Titlul disciplinei:
Conservarea, restaurarea, punerea în valoare și protecția patrimoniului arheologic în Europa și în România

Numărul de credite: 15
Locul de desfășurare: Institutul de Studii Clasice, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca, str. Croitorilor nr. 13, sala 9/ **Microsoft Teams**
Programarea în orar a activităților: Luni, orele 9.00-11.00.

II. Informații despre titularul de curs, seminar, lucrare practică sau laborator

Nume, titlul științific: Conf. univ. dr. Florin-Gheorghe Fodorean
Informații de contact (adresă e-mail, eventual nr. de telefon):
fodorean_f@yahoo.com, 0745/252.110.
Ore de audiență: joi, 11.00 - 12.00.

III. Descrierea disciplinei (subiectul, scopul și relevanța cursului propus)

Obiectivul general al cursului este acela de a îi familiariza pe studenții înscriși la Școala Doctorală „Istorie. Civilizație. Cultură” cu noțiuni privind modalitățile de protecție și punere în valoare ale ruinelor: conservarea primară, consolidarea, restaurarea, reconstituirea, punerea în valoare prin includerea în circuitul turistic. Vom oferi exemple și vom dezbate asupra acestor aspecte alegând subiecte din preistorie până în evul mediu.

În cadrul cursului, se vor organiza excursii la câteva situri arheologice și muzee, între care castrul de legiune de la Potaissa și Muzeul de Istorie Turda, orașul roman Napoca, Muzeul de Istorie a Transilvaniei Cluj-Napoca. De asemenea, se va organiza o vizită de lucru la Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Cluj, pentru a organiza o discuție cu funcționarii de acolo privind protecția patrimoniului arheologic și cultural în județ și în general în România.

Obiective specifice

Acestea se vor concentra pe următoarele subiecte: 1. Patrimoniul arheologic și protejarea acestuia; 2. Legislația europeană cu privire la conservarea și punerea în valoare a siturilor arheologice și a monumentelor; 3. Conservarea unui sit arheologic. Conservarea primară. Consolidarea. Restaurarea. Reconstituirea; 4. Conservarea, restaurarea, punerea și valoare și protecția patrimoniului arheologic în Germania; 5. Conservarea, restaurarea,

punerea și valoare și protecția patrimoniului arheologic în Marea Britanie; 6. Conservarea, restaurarea, punerea și valoare și protecția patrimoniului arheologic în Italia, Franța, Austria, Ungaria și Grecia; 7. Conservarea, restaurarea, punerea și valoare și protecția patrimoniului arheologic în România; 8. Patrimoniul arheologic european, arheologia preventivă și protecția patrimoniului arheologic, reglementări europene în materie de protecție a patrimoniului arheologic; 9. Monumente în pericol și soluții de protejare; 10. Siturile arheologice și promovarea lor înspre public; 11. Promovarea limesul Imperiului Roman ca monument UNESCO. Limesul în Germania, Austria, Serbia și Ungaria. Limesul roman în România; 12. Protecția patrimoniului arheologic prin cartografierea siturilor arheologice. Proiectul TIR. Utilitatea lui; 13. Patrimoniul arheologic subacvatic, conservarea și promovarea acestuia; 14. Recuperarea patrimoniului, legislația privind utilizarea detectoarelor de metale și traficul ilicit al artefactelor.

Competențe profesionale specifice acumulate

C1. Dobândirea noțiunilor legate de patrimoniul arheologic și protejarea acestuia; C2. Dobândirea noțiunilor de bază legate de legislația europeană cu privire la conservarea și punerea în valoare a siturilor arheologice și a monumentelor; C3. Dobândirea noțiunilor legate de conservarea unui sit arheologic. Conservarea primară. Consolidarea. Restaurarea. Reconstituirea; C4. Dobândirea noțiunilor legate de conservarea, restaurarea, punerea și valoare și protecția patrimoniului arheologic în Germania, Marea Britanie, Italia, România, Franța, Austria, Ungaria și Grecia; C5. Dobândirea noțiunilor legate de patrimoniul arheologic european, arheologia preventivă și protecția patrimoniului arheologic, reglementări europene în materie de protecție a patrimoniului arheologic; C6. Dobândirea noțiunilor legate de monumente în pericol și soluții de protejare; C7. Dobândirea noțiunilor legate de siturile arheologice și promovarea lor înspre public; C8. Dobândirea noțiunilor legate de promovarea limesul Imperiului Roman ca monument UNESCO. Limesul în Germania, Austria, Serbia și Ungaria. Limesul roman în România; C9. Dobândirea noțiunilor legate de protecția patrimoniului arheologic prin cartografierea siturilor arheologice. Proiectul TIR. Utilitatea lui; C10. Dobândirea noțiunilor legate de patrimoniul arheologic subacvatic, conservarea și promovarea acestuia; C11. Dobândirea noțiunilor legate de punerea în valoare a siturilor arheologice din România; C12. Dobândirea noțiunilor legate de recuperarea patrimoniului, legislația privind utilizarea detectoarelor de metale și traficul ilicit al artefactelor.

Competențe transversale acumulate

C1. Îndeplinirea la termen, riguroasă și responsabilă, în condiții de eficiență și eficacitate, a sarcinilor profesionale, cu respectarea principiilor eticii activității științifice, aplicarea riguroasă a regulilor de citare și respingerea plagiatului.

C2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup și de muncă eficientă în echipă, cu asumarea de roluri diverse.

Metode de predare

Expunerea combinată cu metode activ-participative; Prelegerea orală cu secțiuni interactive; Argumentarea; Exemplificarea; Conversația euristică; Problematizarea; Prelegerea orală cu secțiuni interactive.

Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul disciplinei este în concordanță cu ceea ce se face în alte centre universitare din țară și din străinătate.

IV. Bibliografia orientativă și bibliografia obligatorie:

1. Korca, Elena (ed.), *The Protection of Archaeological Heritage in Times of Economic Crisis*, Cambridge Scholars Publishing, 2014 (from the proceedings of the regional conference “From Past Experience to New Approaches and Synergies: The Future of Protection Management for Archaeological Heritage in Times of Economic Crisis” New Acropolis Museum, 23-25 May 2012, Organized by ICOMOS Hellenic (International Council on Monuments and Sites) and ICAHM (International Scientific Committee on Archaeological Heritage Management);
2. Ashurst, John (ed.), *Conservation of ruins*, Oxford, Elsevier, 2007;
3. Agnew, Neville and Bridgland, Janet (eds.), *Of the Past, for the Future: Integrating Archaeology and Conservation*. Proceedings of the Conservation Theme at the 5th World Archaeological Congress, Washington, D.C., 22–26 June 2003, The Getty Conservation Institute Los Angeles, 2006;
4. Bărbulescu, Mihai, *Arheologia azi, în România*, Ed. Idea Design& Print, Cluj-Napoca, 2016;
5. Borș, Corina, *Protejarea patrimoniului arheologic din România. Despre situri și monumente arheologice din perspectiva evoluției cadrului legislativ în context european*, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2014;
6. Bozóki-Ernyey, Katalin, *European Preventive Archaeology. Papers of the EPAC Meeting, Vilnius, 2004*, National Office of Cultural Heritage, Hungary, 2007;
7. Ashurst, John and Shalom, Asi, *Reading 38: Short Story: The Demise, Discovery, Destruction and Salvation of a Ruin (2007)*, în *Archaeological Sites: Conservation and Management*, Los Angeles, The Getty Conservation Institute, 2012, p. 353-364.
8. Demas, Martha, „*Site unseen*”: *The Case for Reburial of Archaeological Sites*, în *Conservation and Management of Archaeological Sites*. 6 (3-4): 137–154.
9. Meier, Hans-Rudolf; Petzet, Michael; Will, Thomas, (2008). Cultural Heritage and Natural Disasters (PDF). Germany: TUDpress.
10. *Conservation and Management of Archaeological Sites (CMAS)*, vol. 1, 1995-1996 – vol. 19, 2017.
Online.
<http://www.tandfonline.com/action/journalInformation?show=aimsScope&journalCode=ycma20>.

V. Materiale folosite în cadrul procesului educațional specific disciplinei:

Computer, prezentări power-point, documentare video.

VI. Planificarea /Calendarul întâlnirilor, temele și bibliografia aferentă fiecărei teme:

CURS și seminar 1.

Moștenirea culturală europeană. Ce înseamnă „cultural heritage?” Instituții europene însărcinate cu protecția și conservarea patrimoniului: ICOMOS (<https://www.icomos.org/en/>), UNESCO . Legislația europeană în materie de protecție, conservare și punere în valoare a siturilor arheologice și a monumentelor.

1. *** Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage, adopted by the General Conference at its seventeenth session Paris, 16 november 1972.
2. Frank G. Matero, *Heritage, Conservation, and Archaeology: An Introduction*, <https://www.archaeological.org/pdfs/Matero.pdf>.
3. **Charter for the Protection and Management of the Archaeological Heritage** (1990), prepared by the International Committee for the Management of Archaeological Heritage (ICAHM) and approved by the 9th General Assembly in Lausanne in 1990. Online: https://www.icomos.org/charters/arch_e.pdf.
4. **International charters for conservation and restoration.** <https://www.icomos.org/charters/charters.pdf>.
5. International charter for the conservation and restoration of monuments and sites (The Venice Charter 1964), 2nd International Congress of Architects and Technicians of Historic Monuments, Venice, 1964.
6. Guidelines for Education and training in the conservation of Monuments, Ensembles and Sites (1993), online <https://www.icomos.org/en/charters-and-texts/179-articles-en-francais/ressources/charters-and-standards/187-guidelines-for-education-and-training-in-the-conservation-of-monuments-ensembles-and-sites>.
7. Mark F. Lindsay, *The Recovery of Cultural Artifacts: The Legacy of Our Archaeological Heritage*, în *Case Western Reserve Journal of International Law*, volume 22, issue 1, 1990, p. 165-182.
8. Staneva, Hristina (2002) *Heritage legislation challenges in the context of european integration*. In: Estrategias relativas al patrimonio cultural mundial. La salvaguarda en un mundo globalizado. Principios, practicas y perspectivas. 13th ICOMOS General Assembly and Scientific Symposium. Actas. Comité Nacional Español del ICOMOS, Madrid, p. 112. [Book Section]. <http://openarchive.icomos.org/553/>.
9. **Proiectul STORM: Safeguarding Cultural Heritage through Technical and Organisational Resources Management.** Online: <http://www.storm-project.eu/>.

CURS și seminar 2.

Etapele conservării unui sit arheologic. Conservarea primară. Consolidarea. Restaurarea. Reconstituirea. Ruine ruinate: exemple de reconstituiri inexacte: Germania (turnuri romane), România. De la Saalburg la Ruffenhofen: un secol de schimbări în ce privește promovarea monumentelor arheologice. Capidava restaurată. Cetatea Devei restaurată.

Referate (lucrări) pe baza bibliografiei:

1. John Ashurst, Asi Shalom, *The demise, discovery, destruction and salvation of a ruin*, în Ashurst, John (ed.), *Conservation of ruins*, Oxford, Elsevier, 2007, p. xxxi-xlii.
2. Jukka Jokilehto, *Conservation concepts*, în Ashurst, John (ed.), *Conservation of ruins*, Oxford, Elsevier, 2007, p. 3-9.

3. Chris How, *Stability and survival*, în Ashurst, John (ed.), *Conservation of ruins*, Oxford, Elsevier, 2007, p. 11-43.
4. Graham Abrey, *Condition surveys of masonry ruins*, în Ashurst, John (ed.), *Conservation of ruins*, Oxford, Elsevier, 2007, p. 45-81.
5. John Ashurst, Colin Burns, *Philosophy, technology and craft*, în Ashurst, John (ed.), *Conservation of ruins*, Oxford, Elsevier, 2007, p. 83-145.
6. Catherine Woolfitt, *Preventive conservation of ruins: reconstruction, reburial and enclosure*, în Ashurst, John (ed.), *Conservation of ruins*, Oxford, Elsevier, 2007, p. 147-193.

CURS și seminar 3.

Conservarea, restaurarea, punerea și valoare și protecția patrimoniului arheologic în Germania. Arheologia preventivă și managementul patrimoniului cultural. Legislația în materie de protecție a patrimoniului. Modele de protecție și punere în valoare a patrimoniului arheologic: castrul roman de la Ruffenhofen.

Referate (lucrări) pe baza bibliografiei despre castrul de la Ruffenhofen:

1. Wilhelm Kohl, *Das Kastell Ruffenhofen*, în E. Fabricius, F. Hettner, O. von Sarwey (Hrsg.): *Der obergermanisch-raetische Limes des Roemerreiches*, B VI, Nr. 65, 1896.
2. M. Pausch (Hrsg.), *Römisches Ruffenhofen. Entdeckungen am Welterbe Limes*, Wißner, Augsburg 2009.
3. C. Sebastian Sommer, *Kastellvicus Ruffenhofen. Aufbau und Struktur einer Marketendersiedlung am raetischen Limes*, în *Studia Historica et Archaeologica in honorem Magistrae Doina Benea*. Editura Eurostampa, Timișoara. 2004, p. 345-360.

Teme de discuție privind:

1. **Bayerisches Landesamt für Denkmalpflege** (The Bavarian State Office for Monument Protection), online <http://www.blfd.bayern.de/>.
2. **Bayerischer Denkmal-Atlas**
http://geoportal.bayern.de/bayernatlas-klassik/dKYPv7DEJPIOyU4JMUxIURk6pQEywWivTOA2b8Q5F0qNXcuUOSm1c2YanKVcDLG31C_xfLi3jacTNsel98H0b7NYrLniZNhW4hd8nLkYIRjGzY7RoM8pr3agY8iAYDpE/dKY31/W4hda/YrL62.
3. **Bavarian Law for the Protection and Preservation of Monuments** (Monument Protection Law) from 25th June 1973 (BayRS 2242-1-K), last revised 27th July 2009 (GVBl 2009 p. 385, 390f.), Online http://www.blfd.bayern.de/medien/dsg_eng_2009.pdf.
4. M. Bentz, T. Wachter, *Discovering the Archaeologists of Germany 2012 – 14*, Published by Universität Bonn - Institut für Archäologie und Kulturanthropologie, Abteilung für Klassische Archäologie, 2014.
Online:
http://www.discovering-archaeologists.eu/national_reports/2014/DE%20DISCO%202014%20Germany%20national%20report%20english.pdf.

CURS și seminar 4.

Conservarea, restaurarea, punerea și valoare și protecția patrimoniului arheologic în Marea Britanie.

Teme de discuție privind legislația privind protecția și conservarea siturilor arheologice și monumentelor.

1. **Ancient Monuments and Archaeological Areas Act 1979**
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1979/46>
https://en.wikipedia.org/wiki/Ancient_Monuments_and_Archaeological_Areas_Act_1979.
2. **Planning (Listed Buildings and Conservation Areas) Act 1990**
3. **English Heritage Trust**
<http://www.english-heritage.org.uk/>
 English Heritage (2000) *The Power of Place, The Future of the Historic Environment*, Power of Place Office, London.
4. **How you can protect local sites or buildings**
<http://new.archaeologyuk.org/how-you-can-protect-local-sites-or-buildings>.
5. Black, Mairi (2005) *The protection of the settings of archaeological sites in Scotland*. In: 15th ICOMOS General Assembly and International Symposium: 'Monuments and sites in their setting - conserving cultural heritage in changing townscapes and landscapes', 17 – 21 oct 2005, Xi'an, China. Online: <http://openarchive.icomos.org/272/>.
6. **National Mapping Programme.**
 Online. <http://archaeologydataservice.ac.uk/archives/view/NMP/>

Lucrări pe baza bibliografiei:

1. K. Aitchison, *United Kingdom archaeology in economic crisis*, in N. Schlanger, K. Aitchison (eds.), *Archaeology and the Global Economic Crisis. Multiple Impacts, Possible Solutions*, Tervuren, Culture Lab Editions, 25-29.
 Online:
<http://www.archeonet.be/images/Archaeology-and-the-Crisis-Schlanger-Aitchison.pdf>.
2. K. Aitchison, *Job losses in UK archaeology – April 2010**. Report for the Institute for Archaeologists and the Federation of Archaeological Managers and Employers, in N. Schlanger, K. Aitchison (eds.), *Archaeology and the Global Economic Crisis. Multiple Impacts, Possible Solutions*, Tervuren, Culture Lab Editions, 118-124.
3. K. Aitchison, *Discovering the Archaeologists of Europe*, in J. H. Jameson, J. Eogan (eds.), *Training and Practice for Modern Day Archaeologists*, Springer, 2013, 15-29.
4. R. M. Thomas, *Development-led Archaeology in England*, in K. Bozóki-Ernyey, *European Preventive Archaeology. Papers of the EPAC Meeting, Vilnius, 2004*, Hungary, 2007, 33-42.
5. Kenneth Aitchison and Doug Rocks-Macqueen, *Discovering the Archaeologists of the United Kingdom 2012-14*.
 Online:
http://www.discovering-archaeologists.eu/national_reports/2014/UK%20DISCO%202014%20UK%20national%20report%20english.pdf
6. The Protection and Management of World Heritage Sites in England. English Heritage Guidance Note to Circular for England on the Protection of World Heritage Sites. Online:
<https://content.historicengland.org.uk/images-books/publications/protection-management-of-world-heritage-sites-in-england/ehwhsplanningcircularguidance.pdf/>.
7. Conservation and Management of Archaeological Sites. A Select Annotated Bibliography. Compiled by Martha Demas.
 Online:
https://www.getty.edu/conservation/publications_resources/pdf_publications/pdf/archaeology_bib.pdf.
8. **The Organisation of Archaeology in the UK.**
 Online: http://pcwww.liv.ac.uk/~sinclair/alg399_site/structure_uk.html.

CURS și seminar 5.

Conservarea, restaurarea, punerea și valoare și protecția patrimoniului arheologic în Franța. Studii ce caz: Pont du Gard, Orange, Arles.

Teme de discuție

1. Gestiunea arheologiei preventive și conservarea siturilor arheologice în Franța: Institut national de recherches archéologiques préventives (INRAP). <https://www.inrap.fr/>.

- Fortifications of Vauban UNESCO World Heritage Site. <http://www.sites-vauban.org/>.
- https://en.wikipedia.org/wiki/Fortifications_of_Vauban_UNESCO_World_Heritage_Site.
- Dominique Audrerie, *La protection du patrimoine culturel dans les pays francophones*, éditions Estem, 2000.
Online: http://www.bibliotheque.auf.org/doc_num.php?explnum_id=229.
- J. P. Demoule, *Preventive Archaeology in France*, in K. Bozóki-Ernyey, *European Preventive Archaeology. Papers of the EPAC Meeting, Vilnius, 2004*, Hungary, 2007, 57-64.
- J. P. Demoule, *L'organisation de l'archéologie préventive en France dans son contexte européen*, in M. Gras, P. Liverani (eds), *Il patrimonio culturale tra tutela e ricerca / Cultural Heritage between Conservation and Research*. Atti del convegno internazionale Roma, 30-31 gennaio 2006, Roma (Unione internazionale degli istituti di archeologia, storia e storia dell'arte in Roma), 2011, 55-68.

CURS și seminar 6.

Conservarea, restaurarea, punerea și valoarea și protecția patrimoniului arheologic în Italia. Studii de caz: Roma, Pompei, Ostia, Piazza Armerina.

Teme de discuție:

La valorizarea dei siti arheologici: obiectivi, strategii e soluzioni. Direzione Generale per il bilancio e la programmazione economica, la promozione, la qualità e la standardizzazione delle procedure. XI Borsa Mediterranea del Turismo Archeologico Paestum, 13–16 Novembre 2008

Online:

http://www.beniculturali.it/mibac/multimedia/MiBAC/documents/1227199334157_OpuscoloPaestum2008.pdf

Lucrări pe baza bibliografiei:

- A. Pintucci, E. Cella (eds.), *Discovering the Archaeologists of Italy 2012 – 14*, Confederazione Italiana Archeologi, 2014.

Online:

http://www.discovering-archaeologists.eu/national_reports/2014/IT%20DISCO%202014%20Italy%20national%20report%20english.pdf

- Andro Ranellucci, *Conservazione e musealizzazione nei siti arheologici*, Gangemi Editore, 2012.
- M. Gras, P. Liverani (eds), *Il patrimonio culturale tra tutela e ricerca / Cultural Heritage between Conservation and Research*. Atti del convegno internazionale Roma, 30-31 gennaio 2006, Roma (Unione internazionale degli istituti di archeologia, storia e storia dell'arte in Roma), 2011.
- P. Novaković, M. Horňák, Maria P. Guermandi, H. Stäuble, P. Depaepe, J.-P. Demoule (eds.), *Recent Developments in Preventive Archaeology in Europe. Proceedings of the 22nd EAA Meeting in Vilnius, 2016*, Ljubljana University Press, Faculty of Arts, 2016.

CURS și seminar 7.

Conservarea, restaurarea, punerea și valoarea și protecția patrimoniului arheologic în Austria, Ungaria și Grecia. Studii de caz: Carnuntum, Aquincum, Acropole. Africa și siturile ei arheologice. Studiu de caz: Palmyra.

Discuții pe baza resurselor online: <https://www.carnuntum.at/en>; <http://www.aquincum.hu/>; <http://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780195389661/obo-9780195389661-0193.xml>; <https://www.britannica.com/place/Palmyra-Syria>.

CURS și seminar 8.

Monumente în pericol și soluții de protejare. Exemple: Altamira, Lascaux. Agricultură și distrugerea siturilor arheologice. Cartografierea siturilor arheologice. Siturile arheologice

și promovarea lor înspre public. Carnuntum. Saalburg. Aquincum. Conservarea originalului sau promovarea copiei? Studiu de caz: satul preistoric de lângă situl arheologic de la Cârломănești, județul Buzău.

<http://adevarul.ro/locale/buzau/un-sat-preistoric-construit-situl-arheologic-carlomanesti-judetul-buzau-1528b131bc7b855ff56110e1a/index.html>

Cârломănești (Buzău) - reconstituirea la scară a unui sat preistoric.

https://www.youtube.com/watch?v=otUNgCR0_Ko.

Descoperiri preistorice în muzee: Săndulești (jud. Cluj). Vizită la Muzeul de Istorie din Turda.

CURS și seminar 9-10.

Limesul Imperiului Roman. Monument UNESCO. Limesul în Germania, Austria, Serbia și Ungaria. Limesul roman în România. Caste romane restaurate în România: Porolissum, Apulum, Arutela. Rezervația arheologică Porolissum.

Lucrări, dezbateri și discuții pe baza bibliografiei:

1. Rebecca Jones, Ioana Oltean, D. Breeze, *Understanding Roman Frontiers. A Celebration for Professor Bill Hanson*, Birlinn Ltd, 2012.
2. Frontiers of the Roman Empire – Ripa Pannonica in Hungary.
3. Online. <http://whc.unesco.org/en/tentativelists/5452/>.
4. David J. Breeze, Sonja Jilek (eds.), *Frontiers of the Roman Empire. The European dimension of a world heritage site*, Published by Historic Scotland Edinburgh 2008.
5. Zsolt Visy (ed.), *Romans on the Danube. The Ripa Pannonica in Hungary as a World Heritage Site/Rómaiak a Dunánál. A Ripa Pannonica Magyarországon mint világhörökségi heliszín*, published by University of Pécs, Department of Archaeology, 2011.

CURS și seminar 11.

Proiectul TIR. Utilitatea lui. Valorificarea științifică a informațiilor din TIR. Protecția patrimoniului arheologic prin cartografierea siturilor arheologice.

Monumentul descoperit și valorificat. Studii de caz: Viminacium – amfiteatrul. Evenimente culturale care pun în valoare monumentul (Acropole). Roșia Montană. Napoca. Drobeta. Apulum. Porolissum. Sarmizegetusa. Rolul studiilor arheologice pentru Planurile Urbanistice Generale.

Discuții pe baza resurselor online: <https://rosiamontana.world/>; <http://viminacium.org.rs/>.

CURS și seminar 12.

Patrimoniul nevăzut: arheologia subacvatică în căutarea trecutului. Vase naufragiate, redescoperite, protejate și puse în valoare în Marea Mediterană. Poduri romane redescoperite. Orașe și porturi romane pierdute. Arheologia subacvatică în România și descoperirile sale. Studii de caz: vasul de la Uluburun (sec. 14 î.e.n.); portul roman Constantinopol; descoperirile de la Antikythera.

Discuții pe baza resurselor online:

UNESCO and the underwater archaeological sites.

<http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/underwater-cultural-heritage/protection/underwater-archaeology/>

CURS și seminar 13.

Arhitecți și arheologi: colaborări și rezultate. Studii de caz: castrele de legiune de la Potaissa și Apulum. Rezervația arheologică de la Potaissa. Lista Monumentelor Istorice din România. Ce înseamnă monument categoria A sau B? Monumentele și importanța lor pe plan local, național, universal.

Prezentare de carte și discuții: Bărbulescu, Mihai, *Arheologia azi, în România*, Ed. Idea Design& Print, Cluj-Napoca, 2016.

Recuperarea patrimoniului. Legislația privind utilizarea detectoarelor de metale. Recuperare sau distrugere? Dezbateri cu privire la modalitățile prin care sunt recuperate artefactele descoperite cu detectoarele de metale. Distrugerea (sau nu) a contextelor arheologice. Traficul ilicit. Rețeaua: descoperitorul, intermediarul, dealer-ul. Cumpărătorul.

Prezentare de carte și discuții: Borș, Corina, *Protejarea patrimoniului arheologic din România. Despre situri și monumente arheologice din perspectiva evoluției cadrului legislativ în context european*, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2014.

VII. Modul de evaluare:

Criterii de evaluare:

1. Capacitatea de aplicare în practică;
2. Capacitatea de a opera cu cunoștințele asimilate;
3. Criterii ce vizează aspectele atitudinale: conștiinciozitatea, interesul pentru studiu individual.

Metode de evaluare:

1. Participare activă la cursuri - 50%;
2. Prezentarea unei lucrări, a unui proiect de cercetare – 25%;
3. Evaluare finală scrisă – 25%.

VII. Detalii organizatorice, cerințe pentru buna desfășurare a cursului (cunoașterea unor limbi moderne sau limbi ale izvoarelor), gestionarea situațiilor excepționale:

Este necesară cunoașterea cel puțin a unei limbi de circulație internațională. Nu se acceptă lucrări plagiate.

VIII. Bibliografia opțională:

1. Al. Barnea (coord.), *Arheologia clasică în România. Primul secol*, Ed. Neremia Napocae, Cluj-Napoca, 2003.
2. Sergiu Musteață (coord.), *Arheologia și politicile de protejare a patrimoniului cultural în România. Culegere de studii*, Chișinău-Iași, 2014, 224 p.
3. Sergiu Musteață, Ștefan Caliniuc (eds.), *Current Trends in Archaeological Heritage Preservation: National and International Perspectives*. Proceedings of the International Conference, Iași, Romania, November 6-10, 2013. BAR International Series 2741, 2015.
4. *** *Patrimoniul cultural din Roșia Montană. Stare de fapt și perspective reale*. Grupul Independent pentru Monitorizarea Patrimoniului Cultural din Roșia Montană, 2011.
5. *** *Patromoniul cultural. Informații cu privire la patrimoniul cultural al Roșiei Montane și gestionarea acestuia*.
6. Conservarea și punerea în valoare a ruinelor: Deutsche Limeskommission (Hrsg.), **Management-Plan 2010-2015**. UNESCO-Welterbe „Grenzen des Römischen Reiches: Obergermanisch-Raetischer Limes“. UNESCO-World Heritage Site “Frontiers of the Roman Empire: Upper German-Raetian Limes”. **Sonderband 1**. Projektleitung: Peter Henrich. Mitarbeit: Thomas Becker, Stephan Bender, Reinhard Dietrich, Jens Dolata, Christof Flügel, Martin Kemkes, Jörg Menold, Monika Mundkowsky-Bek, Jürgen Obmann, Egon Schallmayer, C. Sebastian Sommer, Bernd Steidl.
7. Barbara T. Hoffman (ed.), *Art and Cultural Heritage. Law, Policy, and Practice*, Cambridge University Press, 2006.

LEGISLAȚIE

1. *** Convenția europeană pentru protecția patrimoniului arheologic (de la La Valetta), ratificarea de către România, L. 150/24 iulie 1997, M.O. nr. 175/29 iulie 1997 (<http://www.cimec.ro/Arheologie/arh-preventiva/08-Anexa1Valetta1992.pdf>).
2. *** Convenția europeană a peisajului (de la Florența), ratificarea de către România, L. 451/8 iulie 2002, M.O. nr. 536/23 iulie 2002 (<http://www.monitoruljuridic.ro/act/conventia-europeana-a-peisajului-din-20-octombrie-2000-emitent-parlamentul-publicat-n-monitorul-oficial-nr-536-din-37538.html>).
3. *** Convenția europeană pentru protecția patrimoniului arhitectural al Europei (Granada), ratificarea de către România, L. 157/7 oct. 1997, M.O. nr. 274/13 oct. 1997 (<http://www.cimec.ro/Arheologie/arh-preventiva/10-Anexa3Granada1985pat.pdf>).
4. *** Convenția UNIDROIT privind bunurile culturale furate sau exportate ilegal (Roma), ratificarea de către România, L. 149/24 iulie 1997, M.O. nr. 176/30 iulie 1997 (<http://www.cimec.ro/Legislatie/Legea149-1997-2007-04-20.pdf>).
5. *** Legea 378/2001 și OG 43/2000, M.O. nr. 394/18 iulie 2001 (<https://lege5.ro/Gratuit/gmztqoju/lege-378-2001-pentru-aprobarea-ordonantei-guvernului-nr-43-2000-privind-protectia-patrimoniului-arheologic-si-declararea-unor-situri-arheologice-ca-z-one-de-interes-national>).
6. *** Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage, adopted by the General Conference at its seventeenth session Paris, 16 november 1972 (<https://whc.unesco.org/en/conventiontext/>).